

УДК 351.82:330

О. В. Гібадуллін,

аспірант кафедри економічної політики та менеджменту ХарPI НАДУ,
м. Харків

**МЕХАНІЗМИ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Проаналізовано існуючі механізми державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери економіки України. Досліджено роль промисловості у створенні валової доданої вартості на сучасному етапі розвитку економіки України та запропоновано способи підвищення ефективності державного регулювання інноваційного розвитку торгово-промислової сфери України.

Ключові слова: механізми державного регулювання, інновації, інноваційний розвиток, промисловість, торгово-промислова сфера.

Постановка проблеми. Протягом останніх років під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів та тенденцій структура української економіки й промисловості зазнає істотних змін. Процес змін став не тільки незворотнім, а й з розвитком технології та всебічної глобалізації прискорився. Підвищуються вимоги до конкурентності та технологічності продукту вітчизняного виробника.

Незважаючи на те, що вітчизняна промисловість на початку свого становлення мала величезний потенціал в облаштованості виробництв, наявності сировини та ресурсів, науково-технічної бази, сучасний етап розвитку промисловості потребує вирішення завдань як удосконалення та корегування технологічних процесів, так і адаптації продукції до вимог зовнішніх ринків. У зв'язку з цим особливого значення набуває питання постійного моніторингу поточного стану та тенденцій розвитку вітчизняної промисловості, відокремлення ключових чинників її сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, визначення невирішених проблем. Питання розвитку промислових підприємств України були предметом дослідження вітчизняних вчених-економістів О. Амоші,

Б. Андрушківа, І. Андрущенко, М. Бендикова, О. Білоруса, М. Білопольського, А. Бутенко, Б. Валуєва, В. Вишневецького, Н. Гончарової, Б. Данилишина, І. Дергачова, М. Долішнього, О. Зайцевої, І. Іщенко, М. Ковальчука, Т. Коропової, А. Кредісова, Г. Козоріз, Н. Кухарської, І. Лукінова, І. Продіуса, М.Чумаченка та ін. [1–10].

Але оскільки коло статистичної інформації постійно збільшується, статистичний матеріал, необхідний для аналізу поточного стану, постійно оновлюється, змінюються зовнішні та внутрішні чинники розвитку, питання вивчення поточного стану та потенціалу промисловості є постійно актуальним.

Метою статті є ґрунтовний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку української промисловості в умовах сучасного етапу.

Виклад основного матеріалу Промисловий сектор України виступає впливовим системним чинником економічного розвитку держави, діяльність якого позначається на всіх сферах суспільного життя. Історично, промисловість України, має досить потужний потенціал в галузях видобувної та переробної промисловості, науково-технічної бази, вартості ресурсів. Але нераціональну модель промислового виробництва, яка сформувалась у період планової економіки, застарілість технологій та обладнання, що, переважно, відстають від аналогічних підприємств розвинених країна на 20–30 років, брак коштів на розвиток та впровадження інновацій становлять величезну загрозу економічній безпеці країни.

Загалом зміну стану промисловості в останнє десятиріччя можна характеризувати як деіндустріалізацію: системне падіння рентабельності операцій (з 5,8 % у 2007 р. до 0,9 % у 2015 р.), велика частка збиткових підприємств (~30–40 %), скорочення чисельності працівників, зменшення внеску промисловості у створення валової доданої вартості майже вдвічі.

Головна мета діяльності будь-якого господарюючого (промислового) суб'єкта, незалежно від виду його діяльності, форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. Фінансовий результат надає комплексну оцінку діяльності і окремого підприємства, і галузі, і промисловій

сфері взагалі. Аналізуючи показники фінансової діяльності, наведені в табл. 1, можна відзначити велику залежність вітчизняної промисловості від стану світового фінансового ринку (дані 2009 р.), збитки вітчизняної промисловості склали 4788,1 млн грн, загальна рентабельність операційної діяльності знизилась до 1,8 %, а середня чисельність задіяних у сфері працівників майже на третину. Наступна системна криза промисловості простежується у 2014–2015 рр., збиток склав 166414,0 і 181360,9 млн грн відповідно, рентабельність операційної діяльності скоротилась у два рази порівняно з 2013 р., проте середня чисельність працівників залишилась незмінною. Це обумовлено як втратою підприємств на сході України, так і залежністю вітчизняної промисловості від сировини.

Таблиця 1

Порівняння часток трьох секторів економіки у ВВП України, %

Сектор економіки	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Аграрна сфера	7,46	7,90	8,26	8,42	9,49	9,05	10,28	11,65	14,19	13,72
Промислове виробництво	36,73	33,62	29,62	29,29	29,08	28,42	25,76	26,19	25,62	27,11
Сфера послуг	55,81	58,48	62,13	62,29	61,43	62,53	64,21	62,16	60,16	59,17

Розроблено на основі даних [19].

Більше третини вітчизняних підприємств, за даними Державної служби статистики, є збитковими. Середня кількість збиткових підприємств протягом десятиріччя коливається від 27 % (2015 р.) до 41 % (2010 р.). Це показник технологічної й операційної ефективності вітчизняної промисловості та конкурентоспроможності продукції, орієнтованої на внутрішнього споживача. Внутрішній клієнт, у свою чергу, стає більш вибагливим до якості й технологічності продукту та, за можливості, обирає продукцію, вироблену в розвинених країнах.

Від’ємні фінансові результати свідчать про скрутне становище виробників, їх неспроможність покривати свої витрати власними доходами, що слугує чинником їх декапіталізації. Крім того, це є віддзеркаленням обмеженої

здатності підприємств промисловості створювати додану вартість і прибутки, що визнається чи не основною причиною кризових явищ у національній економіці. Також вони свідчать, що там, де досі діє деіндустріальна модель економіки, яка веде до деградації та занепаду, тільки створення високотехнологічної індустріальної моделі вітчизняної промисловості, нарощування виробництва товарів з високою доданою вартістю залишаються завданнями на перспективу та майже єдиним шляхом виходу з системної кризи.

Незважаючи на щорічне збільшення середньомісячної номінальної заробітної платні (у 2007 р. – 1554,00 грн, у 2016 р. – 5909,00 грн), вона і надалі залишається неконкурентоспроможною на ринку праці, що відображається в середньорічній кількості штатних працівників промислової сфери. Крім того, неконкурентна заробітна плата створює загрозу відтоку кваліфікованих кадрів та непривабливості цієї сфери економіки для молоді.

Загальний аналіз основних показників економічної діяльності промисловості свідчить про те, що промислові підприємства перебувають у кризовому фінансовому стані, мають гостру нестачу наявних доходів. Це, у свою чергу, тягне за собою брак ресурсів: технологічних (застарілі технологічні цикли та обладнання), людських (відтік кваліфікованих працівників), сировинних та ін.

Масштаби втрат для економіки, зумовлені таким фінансовим станом промисловості, надто великі (табл. 1, 2). Якщо у 2014–2015 рр. фінансовий результат прибуткових підприємств у середньому становив 4,6–4,8 % ВВП, а збиткових – 13,7–15,3 % ВВП, то в підсумку сукупний від'ємний результат сягав 9,2–10,5 % ВВП. Дані за 2016 р. демонструють деякі ознаки фінансового оздоровлення промисловості, завдяки збільшенню прибутків у добувній галузі, тоді як переробна промисловість та енергетика залишаються обтяженими збитками. Саме промисловість є одним з основних джерел оплати праці найманих працівників, прибутків підприємців, податкових та валютних надходжень у бюджети всіх рівнів [10].

Таблиця 2

Розподіл трьох секторів економіки у ВВП України, млрд дол.

Сектор економіки	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Загальний ВВП	149,76	153,21	130,53	136,01	143,45	143,79	143,75	134,33	121,20	124,00
Аграрна сфера	11,17	12,10	10,78	11,45	13,61	13,01	14,78	15,65	17,20	17,01
Промислове виробництво	55,01	51,51	38,66	39,84	41,71	40,86	37,03	35,18	31,09	33,62
Сфера послуг	83,57	89,59	81,10	84,72	88,12	89,91	92,30	83,50	72,92	73,37

Розроблено на основі даних [18].

Аналізуючи частку промисловості у ВВП країни ми бачимо, що, з одного боку, економіка України перебуває у тренді глобальних світових перетворень – збільшення частки сфери послуг у структурі ВВП більшості країн (з 1985 по 2015 рр. зросла більш ніж на 10 %, за даними Світового Банку), з іншого – системне зменшення частки промисловості у структурі ВВП веде до великих системних втрат для вітчизняної економіки. За 10 років (2007–2017 рр.) частка промисловості у ВВП України зменшилась майже на 10 %, що вказує на зниження важливості сектора промисловості для економіки, тобто є системною негативною структурною тенденцією тим більш, що промислова сфера складає майже третину вітчизняного ВВП.

Українська економіка є експортоорієнтованою (частка експорту в ВВП за підсумками 2016 р. склала 60 %), тому сучасний стан промисловості необхідно вивчити і через внесок даної сфери економіки у зовнішньоторговий баланс держави протягом років. Тим більш, що в сучасних умовах глобалізації одним з головних елементів успішного економічного розвитку країни є інтенсифікація економічної діяльності, розширення економічних зв'язків з провідними країнами світу та активізація міжнародної торгівлі.

З аналізу товарної структури вітчизняного експорту (табл. 3) видно, що понад 40 % експорту складають продукти агропромислового комплексу (за 10 років, з 2007 по 2017 рр., зростання склало більше 30 %). У той же час продукція хімічної промисловості, яка на 2007 р. складала 8,2 %, у 2017 р. становить усього 4,4 % від загальному об'єму експорту.

Динаміка товарної структури експорту, %

Сектор економіки	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Мінеральні продукти, сировина	8,70	10,50	9,80	13,20	15,10	11,00	11,50	11,30	8,30	7,50	9,20
Продукція харчової промисловості та АПК	12,70	16,00	24,00	19,40	18,90	26,20	27,10	30,90	37,70	42,00	44,00
Продукція хімічної промисловості	8,20	7,50	6,30	6,30	7,40	7,00	6,40	5,70	6,80	5,40	4,40
Продукція машино- та приладобудування	22,80	21,50	24,40	17,70	17,30	19,00	16,80	13,60	12,00	11,90	10,40
Продукція металургійного комплексу	42,10	41,20	32,30	34,00	32,60	27,80	28,10	28,30	25,40	22,90	23,40
Інше, в тому числі послуги	5,40	3,20	3,20	9,40	8,70	9,00	10,10	10,20	9,80	10,30	8,60

*Прогноз на кінець 2017 р.

Розроблено на основі даних [14].

Падіння спостерігається і у сфері виробництв металургійної сфери – з 2007 по 2017 рр. на 19,2%. Початок зниження експорту вітчизняних підприємств металургії припадає на світову фінансову кризу 2008 р., майже 10% за рік, 2009 р. у порівнянні з 2008 р., та продовжилась і далі. Аналогічна ситуація простежується і в структурі продуктів вітчизняного машинобудування. І без того невелика частка в 22,8% у 2007 р. знизилась до 10,4% у 2017 р. На відміну від металургії, падінню якої поклала початок світова фінансова криза, частина машино- та приладобудування в загальній структурі експорту знижується системно і пов'язана, перш за все, з конкурентоспроможністю вітчизняного виробника, відсталістю технологічних циклів і неможливістю задовольнити вимоги вибагливого клієнта з технологічно та економічно розвинених країн.

Отже, невпинне зниження частки промислових продуктів у загальній структурі експорту товарів з України віддзеркалює втрату позицій вітчизняного виробника на міжнародних ринках, низьку конкурентоспроможність та певну відсталість. Подібна ситуація вже мала місце в інших, нині технологічно розвинених державах (Німеччина, Японія, Китай та ін.), для яких вона стала свого роду поштовхом у виборі подальшого шляху розвитку.

Кризові явища, що відбувалися протягом минулого десятиріччя, наочно відображаються при розгляді індексів промислового виробництва в розрізі

років і місяців та ще раз підкреслюють залежність вітчизняної промисловості від глобальних світових перетворень. Так, згідно з даними, наведеними у табл. 5, ми бачимо, що вітчизняна промисловість жваво відреагувала на падіння на світових ринках металу у жовтні 2008 р. відповідним падінням індексів у листопаді 2008 р., з 108,4 до 92,4 %. Незважаючи на початок певного зростання світової економіки та інших сфер діяльності в Україні на початку 2009 р., промислова сфера протягом усього 2009 р. намагалася подолати наслідки кризи. Сировинна залежність та падіння попиту дали можливість вийти на докризовий рівень тільки на початку (лютий-березень) 2010 р., але так до кінця і не подолані, що відображається у системних коливаннях індексу протягом року. Дещо іншою виглядає статистика індексів промислової активності у 2017 р. Індекс промислового виробництва у вересні 2017 р. склав 102,5 %, вказуючи на певне зростання з травня, практично протягом 5 місяців. Виходячи з темпів спаду промислового виробництва у період з 2012 по 2016 рр., можна зробити висновок про певний ризик поновлення кризи виробництва в Україні. Даний негативний прояв є і дотепер причиною платіжної кризи населення та господарчих суб'єктів виробництва, скорочення внутрішнього попиту та зовнішнього попиту на вітчизняні товари промислової сфери економіки.

Для визначення своєрідного локомотива вітчизняної промислової сфери, проаналізуємо зміну індексів промислового виробництва у розрізі видів виробництва, які визначимо за КВЕД 2010 (табл. 4) [12].

Аналізуючи наведені данні ми бачимо, що до найменших коливань індексу промислового виробництва схильні видобувна та переробна промисловість, продукція якої традиційно користується попитом на закордонних ринках (більше 100 % з 2010 р., якщо не враховувати незначний спад у 2012 р., який пов'язаний з валютними коливаннями).

Таблиця 4

Індексів промислового виробництва за видами виробництва в Україні, %

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Промисловість	108,7	99,3	83,6	106,5	100,0	107,1	110,4	105,4	104,0	105,3	107,8
Добувна та переробна промисловість	108,4	99,6	80,3	108,4	102,9	98,5	107,7	109,5	105,8	110,9	104,6
Добувна промисловість	115,4	98,0	62,5	128,4	111,0	104,3	106,2	129,0	79,9	84,1	69,5
Переробна промисловість	109,4	99,7	81,6	107,3	102,3	98,1	107,8	108,9	106,9	112,0	105,9
з неї:											
• Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	109,0	97,6	92,0	103,7	100,6	101,7	110,7	121,6	98,6	112,9	103,2
• Легка промисловість	96,7	96,5	79,2	97,2	97,5	83,3	95,9	91,2	100,5	103,7	104,9
• Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	174,1	185,2	74,7	95,4	102,8	89,6	100,9	110,6	103,3	106,3	115,6
• Целюлозно-паперове виробництво, видавнича діяльність	89,3	130,0	73,8	102,4	81,2	94,4	–	–	–	–	–
• Виробництво коксу, продуктів нафтопереробки	–	... ³	... ³	... ³	... ³	... ³	123,5	98,8	76,9	75,0	83,1
• Хімічна та нафтохімічна промисловість	109,5	140,7	86,0	119,4	102,0	122,3	139,9	85,6	214,3	109,6	121,8
• Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	133,3	99,8	41,5	108,2	130,2	83,9	92,0	97,7	95,0	113,9	92,4
• Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	114,8	92,5	84,1	114,7	108,3	103,0	103,8	86,5	97,2	97,3	110,9
• Машинобудування	105,4	93,7	65,3	128,5	104,5	80,2	92,5	84,3	87,1	152,7	124,2
• Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	100,5	96,6	91,9	102,2	93,3	129,3	118,6	91,5	97,3	85,6	120

* Дані січень-вересень 2017 р.

Розроблено на основі даних [14].

Практично аналогічна тенденція простежується при вивченні індексу промислового виробництва в переробній промисловості (легка, харчова, деревообробна, хімічна), які при системному падінні індексу виробництва в металургії дозволили перевищити загальний показник індексу промислового виробництва для переробної промисловості. За винятком зниження до 98,1 % у 2012 р. – певне зростання семи років, індекс перевищував 100 %.

Але це традиційні для вітчизняної економіки гравці на закордонних ринках сировини та нетехнологічних продуктів, де майже відсутня конкуренція. Більш значимим, хоча й менш тривалим у часі, є показник зростання індексу

промислового виробництва в машинобудуванні (з 87,1 % у 2015 р. до 152,7 % – у 2016 р.). Тенденції 2017 р. свідчать про те, що повинен бути не менш оптимістичний показник (табл. 5). Що ж обумовило такий поштовх?

Таблиця 5

Індекси промислового виробництва за видами виробництва в машинобудуванні, %

Показник	2013	2014	2015	2016	2017*
Машинобудування:					
• Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	102,2	112,5	138,3	144,7	101,7
• Виробництво електротехнічного устаткування	100,6	111,6	134,1	99,5	85,8
• Виробництво механізмів та обладнання, не внесеного до інших угруповань	101,5	108,4	127,0	99,0	78,2
• Виробництво автотранспортних засобів, причепів, напівпричепів	95,8	105,0	113,4	78,2	114,6
• Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	100,2	112,4	124,6	109,9	89,0

* Дані січень-вересень 2017 р.

Розроблено на основі даних [14].

Отже, саме технологічні види виробництва – «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» та «Виробництво автотранспортних засобів, причепів, напівпричепів» – позитивно вплинули на індекс промислової діяльності і в розрізі машинобудування, і в розрізі промисловості. Це ще раз доводить, що перспективи вітчизняна промисловість має, перш за все, зосередившись на високотехнологічних та наукоємних видах виробництва. Для цього потрібно оновити свій виробничий потенціал, змінити застаріле обладнання та технологічні цикли, по іншому підходити до операційної ефективності, переосмислити культуру виробництва.

Передовий досвід провідних економічно розвинених країн свідчить, що машинобудівна галузь, яка представляє комплекс, який виготовляє продукцію для інших галузей, займає 30–50 % загального обсягу випуску промислової продукції, завдяки чому можливе і технічне переоснащення підприємств кожні 8–10 років. Частка машинобудівної продукції у ВВП країн Євросоюзу складає

36–45 %, в США – 10, в Росії – 18 %. В Україні частка машинобудівної галузі в промисловості перевищує 15 %, а у ВВП складає, в середньому, близько 12 % [4, с. 19–25].

Державна Стратегія Україна 2030 визначає як ключові такі завдання:

- Забезпечити щорічне зростання валового внутрішнього продукту у середньому на рівні не менше 4 % на період 2016–2020 рр., 6 % – на період 2021–2025 рр. і 7 % – на період 2026–2030 рр.
- Сприяти зміні структури експорту у бік зростання продукції та послуг з високою часткою доданої вартості, зокрема до 2030 р. підвищити в структурі експорту частку продукції високотехнологічних секторів економіки до 15 %.
- Домогтися підвищення продуктивності в економіці шляхом диверсифікації, технічної модернізації, створення стимулів для інноваційної діяльності та збільшення кількості робочих місць [11, с. 5].

Стратегічні інтереси України та досвід економічно розвинених країн вказує, що досягти сталого розвитку економіки можна тільки розвиваючи високотехнологічні галузі промисловості, а застаріла експортно-сировинна орієнтація економічної моделі тільки поглиблює диспропорцію між економічним станом нашої держави та закордонних торгових партнерів. Світовий досвід свідчить, що експортна орієнтація економіки не може бути основою тривалого зростання економіки у зв'язку з мінливістю попиту і пропозицій на зовнішніх ринках та високою залежністю від циклічних коливань у розвинених країнах – основних споживачах сировини [17]. Нівелювати мінливість попиту на зовнішніх ринках, стати основою сталого розвитку та економічного зростання можуть тільки промисловість з високотехнологічним, конкурентоспроможним та інноваційним продуктом, який би не тільки користувався попитом, замість сировини та продукції аграрних виробництв, які тривалий час становлять основу Українського експорту, а в свою чергу міг би диктувати тренди світової економіки.

Висновки. Отже, характеризуючи сучасний етап розвитку економіки України, слід констатувати зниження ролі промисловості у створенні валової

доданої вартості, нестійку динаміку обсягів виробництва, зниження привабливості реального сектору економіки для зайнятості населення, обмеженість власних фінансових можливостей підприємств для забезпечення розвитку, низьку інноваційну активність підприємств (частка промислових підприємств, які впроваджували інновації, у 2000 р. становила 14,8 %, у 2010 р. – 11,5, у 2015 р. – 15,2 %); накопичення критичної маси морально застарілих та фізично спрацьованих основних засобів (60 % – за даними 2015 р.).

Проведений аналіз сучасного стану свідчить, що незважаючи на те, що роль промисловості в економіці України залишається ведучою (близько 30 % внесок промислових виробництв у ВВП держави, близько 80 % у структурі експорту складають продукти промисловості), на даний час спостерігається системне порушення розвитку та стабільної діяльності підприємств. Показники деякого зростання індексів промислового виробництва націлюють на деякий оптимізм, але поки що не мають системного характеру. Основним дестабілізуючим фактором при цьому можна визначити втрату конкурентоспроможності вітчизняного виробника, що тягне за собою падіння попиту на продукцію українських виробництв на закордонних ринках. На внутрішньому ринку продукти вітчизняної промисловості також зазнають конкурентних втрат з-за своєї технологічної відсталості та досить високої собівартості виробництва. Ця ситуація спонукає вітчизняні підприємства самотужки займатися реінжинірингом виробничих циклів, процесів, бази обладнання; розробкою та втіленням інновацій у виробничий процес.

Таким чином, з огляду на нинішній стан промисловості в Україні особливу актуальність здобувають питання розробки й негайної реалізації комплексу заходів, спрямованих на системну реструктуризацію вітчизняної промисловості, як ключового фактора сталого розвитку економіки держави, яка б, на рівні державного регулювання, визначила програми переоснащення ключових підприємств, управління інноваційним розвитком, створила б умови для випуску високотехнологічного, конкурентоспроможного на світових ринках продукту.

Список використаних джерел:

1. Алымов А. Н., Гончарова Н. П. Динамизм развития производственного потенциала: монографія / Ін-т економіки НАН України. Київ, 2003. 203 с.
2. Амоша А. И., Матюшин А. В., Шемякина Н. В., Вишневский В. П. Финансовые и институциональные механизмы регулирования производственного потенциала: монографія / НАН України; Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2007. 372 с.
3. Андрушків Б.М., Малюта Л. Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посіб. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 271 с.
4. Барташевська Ю. М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2010. № 1. С. 19–25.
5. Зінчухов С. В. Аналіз сучасного стану промисловості України. *Держава та регіони*. 2009. № 3. С. 116–121.
6. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації: монографія / Нац. акад. наук України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ: [б. в.], 2013. 536 с.
7. Олешко А. А. Особливості реалізації державної промислової політики України в кризових умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 6. С. 31–34.
8. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т. Київ: КНЕУ, 2005. 255 с.
9. Чернелевський, Л. М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: підручник. Київ: Пектораль, 2003. 308 с.
10. Юсупова Т.М. Дослідження проблем вітчизняної промисловості в контексті пошуку шляхів відродження її економічного потенціалу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С. 107–110.
11. Державна Стратегія Україна 2030. С. 5.
12. Класифікацію видів економічної діяльності 2010.
13. <http://index.minfin.com.ua/index/prom/> (дата звернення 17.10.2017).
14. <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 17.10.2017).
15. Промисловість України у 2007–2010 роках. Ст. 21–23.
16. Промисловість України у 2011–2015 роках. Ст. 24–27.
17. Jaffee D. Export dependence and economic growth: a reformulation and respecification. *Social Forces*. 1985. № 64. P. 102–118.
18. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?end=2016&locations=UA&start=1987> (дата звернення 17.10.2017).
19. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS>.

Gibadullin A. V. Mechanisms for State Regulation of Innovative Development of Commercial and Industrial Sphere of Economy of Ukraine.

The paper is devoted to analysis of the existing mechanisms for state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of the economy of Ukraine. Also, the role of industry in creating gross added value at the current stage of the Ukrainian economy development is analyzed and ways to improve the efficiency of state regulation of innovative development of the commercial and industrial sphere of Ukraine are proposed.

Key words: mechanisms of state regulation, innovations, innovation development, industry, trade-industrial sphere.

Надійшла до редколегії 30.11.2017 р.